

Unelmatiimi tekee **Milkkivei Oy** hyvää tulosta yhteisnavetassa

Hyvin toimivassa ja kannattavassa tiimissä on ilo työskennellä. Massiivisen kokoisen yhteisnavetan pihalla hymyilevät yhtiön osakkaat, Matti ja Ulla Kauhanen, Markku Siponen sekä Anna-Saara ja Antti-Lassi Tikka. Fiksua porukkaa.

Osakeyhtiö on vapauttanut viisi maidontuottajaa jatkuvasta vastuun kantamisesta, tuonut työkavereita, mahdollistanut vapaa-ajan lisääntymisen ja työn kevenemisen sekä uusimman tekniikan käyttöönoton – ja huipputuotoksen.

■ Teksti ja kuvat: Esa Mustonen

Yhdessä yrittäminen tuntuu ilmeisesti hyvältä. Sen näkee naamasta. Jokaisella viidellä Milkivei Oy:n osakkaalla on hymy herkässä. Keskustelu soljuu jouhevasti ja kaikki saavat sanoa mielipiteensä. Kukaan ei keskeytä toista.

Ollaan Kiuruvedellä, yhtiön 210-parsipaikkaisen navetan siistissä sosiaalitallassa, ison pöydän äärellä. Tarjolla on kahvia ja piirakkaa sekä mielenkiintoinen menestystarina siitä, kuinka perhevijelmiltä voidaan porukalla ponnistaa kohti kannattavaa ja vähemmän sitovaa maidontuotannon todellisuutta.

Sopivasti koulutusta ja kokemusta

Markku Siposelle (36) Milkivei oli erinomainen mahdollisuus säilyttää kotitilan perinteinen maidontuotanto kehityksen kelkassa. Hänellä oli ennen yhtiötä maatalousyhtymä vanhempiensa kanssa. Osakkuus Milkiveissä mahdollisti myös sen, että liikuntatieteen maisteri voi jatkaa koulutustaan vastaavassa työssä.

Vaihtoehtona olisi ollut luopuminen maidontuotannosta ja jatkaminen osa-aikaisena kasvinviljelijänä.

Markun erikoistumisala yhtiössä liittyy maataloustukien optimointiin. Lisäksi hän hoitaa yhdessä isänsä kanssa toisen yhtiön kahdesta hiehonavetasta.

Anna-Saara Tikan (30) tilanne oli samanlainen kuin Markulla. Hänen vastuullaan oli karjan hoito 25 lehmän parsinavetassa kuuden vuoden ajan. Erilaiset vaihtoehdot, maidontuottajana jatkaminen ja työn hakeminen tilan ulkopuolelta risteilivät mielessä. Hänen miehensä **Antti-Lassi Tikka** on käynyt koko ajan päivätyössä Ponsella.

Amk-agrologikoulutuksen saanut Anna-Saara vastaa Milk-

kiveissä eläinten jalostuksesta. Tuotantotalouden diplomi-insinööriksi valmistuneelle Antti-Lassille lankesi Milkivein talouden hallinta.

Ulla (36) ja **Matti Kauhasella** (37) ei oikeastaan ollut vaihtoehtona maidontuotannosta luopuminen. Ullalla oli jo kokemusta vieraan palveluksessa työskentelystä, mutta maatilalla työskenteleminen oli hänelle ensisijainen vaihtoehto. Lehmiä ehdittiin hoitaa Matin kotitilalla, mutta tuotannon kasvusuunnitelmia rajoitti peltoalan puute.

Kotieläinten ravitsemustiedettä opiskelleen maatalousmetsätieteiden maisterin vastualueeksi lankesi luonnollisesti ruokinnan suunnittelu. Maataloutta Mustialassa opiskelleelle Matille jäi vastuu peltoviljelystä.

Ulla ja Anna-Saara ovat nyt vastanneet reilut kaksi vuotta yhtiön karjahoidosta.

Yhtiön sisäinen työnjako ei tietenkään tarkoita, etteivätkö kaikki osakkaat hallitsisi laajasti melkoista skaalaa maanviljelijän työtehtävistä, mutta erikoistuminen nähdään mahdollisuudeksi parempaan lopputulokseen.

Tällaisen kokoluokan yrityksen johtaminen vaatii melkoista osaamista, jos siitä vastaa vain yksi viljelijäpariskunta. Nyt energiaa ja aikaa riittää paremmin, kun kukin voi keskittyä kapeampaan sektoriin, Antti-Lassi vakuuttaa. Maatalousyrityksissä kannattaa hyödyntää useamman ihmisen osaaminen kuten on aina tehty muissakin yrityksissä.

Hurja hyppy maitotuotoksessa

Milkivei-yhtiöön kertynyt osaaminen näkyy tuloksissa. Kolmen lypsykarjan keskituotos ennen yhteistyötä oli vanhoissa navetoissa noin 10 000 kiloa lehmää kohti vuodessa. Jo ensimmäisenä täytenä tuotantovuonna

2014 saavutettiin 11 500 kilon keskituotos, ja ensikoidenkin keskituotos oli 10 600 kiloa. Vuoden 2015 keskituotos oli jo 12 000 kiloa.

Tuotoksen hurja kasvu selittyy kohentuneilla olosuhteilla, tarkalla ruokinnalla, hyvällä hoidolla ja robotin useammilla lypsykerroilla, Ulla arvioi. Eläinainees on peräsin osakkaiden omista parsinavetoista ja yhdeltä tuotannon lopettaneelta pyhäjärveläiseltä tilalta. Hiehovasi-koitakin ostettiin 80 kappaletta.

Parsinavetoista peräisin olevat, mutta kesäkaudella laiduntaneet lehmät sopeutuivat varoituksista huolimatta hyvin uuteen pihattoon. Vain parista lehmästä jouduttiin luopumaan ensimmäisten kuukausien aikana.

Tuotoksen nousu yllätti kaikki. Kannattavuuslaskelmissa oletettiin, että tuotos laskisi alussa 500 kiloa ja nousisi muutamassa vuodessa entiseen kymppitoniin.

Tuotoksen ylläpitäminen viime kesänä talteen saaduilla rehuilla koetaan haasteelliseksi, vaikka nurmien sadontuottoon

on satsattu paljon. Seosrehuruokinta on ollut kaikille uutta, minkä vuoksi rehuseoksen suunnitteluosaamista ostetaan ProAgrialta.

Sopivasti työvoimaa ja peltoa

Milkiveihin mukaanlähtemisen koettiin hyväksi ratkaisuksi kehittää tuotantoa ja päästä eteenpäin, pysyä rakennekehityksessä mukana.

Jokaisella tilalla oli ennestään erilaisia yhteistyökuvioita käytössä ja suunnitelmassa muiden alueella olevien maatilojen kanssa. Ajatus tästä nyt toteutuneesta yhteisnavetasta ja -yrityksestä vei mennessään, koska se koettiin hyväksi tavaksi yhdistää kolmen maatilan käytössä olevat pelot ja työvoima.

Osakkaat pystyivät tuomaan yhtiöön panoksia sopivassa suhteessa. Toisilla oli mahdollisuus tuoda enemmän työvoimaa kun taas toisilla peltoa.

Yhteistyön suunnitteluun kului ajatustasolla pari vuotta. Vuonna 2012 tehtiin päätöksiä ja allekirjoitettiin sopimuksia. Hiehoja ostettiin jo keväällä yli kaksinkertaiseksi kasvavan leh-

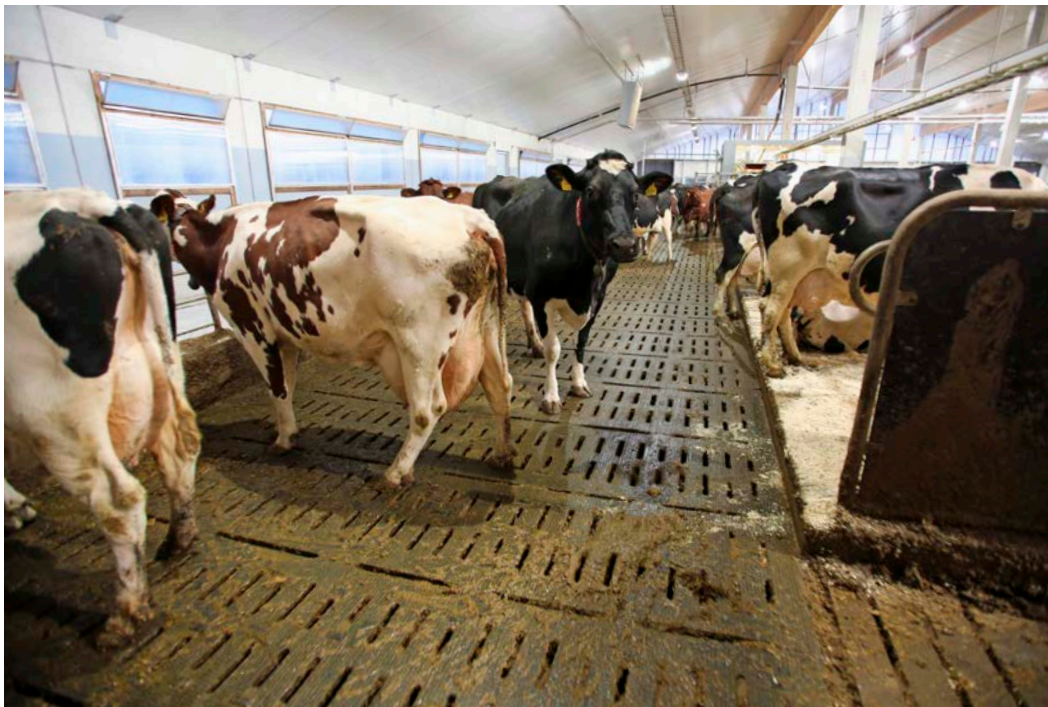
Seosrehun tekeminen on pääsääntöisesti **Matti Kauhasen** vastuulla. Toimiva resepti saadaan aikaan, kun yhdistetään yhtiön naisten ja ulkopuolisten seosrehuasiantuntijoiden osaaminen.

Vasikat siirretään yksilökarsinoista ensiksi kahteen pienempien vasikoiden ryhmäkarsinaan, ja siitä myöhemmin taustalla oleviin isompien vasikoiden ryhmäkarsinoihin. Päätyseinän alareunassa on vinoputkinen ruokinta-aita ja sen edessä käytävä, johon voidaan jakaa seosrehua. 4-5-kuukautisina ne lähtevät hiehokasvattamoihin.

Ruokintakäytävälle sekä robottien edustoilla olevien ritiläpalkkien päälle on asennettu ritilämatot. Parsissa on Kraiburgin parsipedit.

määrään aikaansaamiseksi. Samaan aikaan alkoivat selkiytyä myös rahoituskuviot, mikä ei ollut itsestään selvää, kun elettiin keskellä Kreikan rahoituskriisiä.

Syksy 2012 oli vielä intensiivistä pihaton suunnittelua. Milkivei perustettiin loppuvuonna ja samoihin aikoihin kirjoitettiin nimet paperiin suurimpien kauppojen sinetiksi.

Hyvän rakennuspaikan löytäminen oli työn takana. Siitä puolet saatiin aikaan lohkaisemalla Tikkojen maista pala ja toinen puoli niin, että Kauhaset tekivät tilusvaihdon naapuritilan kanssa. ”Jälkeenpäin tuntuu siltä, että tämä oli koko kylän ainoa paikka. Ilman tätä olisi koko navetta saattanut jäädä tekemättä”, Antti-Lassi sanoo.

Sopivan tontin vaatimuksina olivat maan hyvä kantavuus, kohtuullinen etäisyys isosta tiestä, riittävä etäisyys naapureista, lähellä olevat pellot sekä riittävän vesijohdon ja sähköliittymän saaminen. Osakkaiden

työmatkat yhteisnavetalle ovat tietä pitkin kaksi, kaksi ja seitsemän kilometriä. Pisin etäisyys jäi Markulle, joka käy navetalla töissä harvemmin kuin muut.

Onnellisten tähtien alla osattiin valita myös rakennusurakoija ja tavarantoimittaja, sillä 210-parsipaikkainen Robor-navetta valmistui lokakuun loppupuolella 2013, vain puoli vuotta siitä, kun rakentaminen aloitettiin. Tuolloin valmiina oli vain tie rakennuspaikalle.

Rakennuttaminen maksoi 2,1 miljoonaa euroa. Suunnittelijan kustannusarvio ylittyi viisi prosenttia, mikä johtui pääosin maarakentamisesta. Hiekkaa ja sepeliä tarvittiin tuhansia kuutiota sekä rakennusten että pihojen ja laakasäilöjen alle. Samalla rahalla saatiin myös lietesäiliöt ja kuivalantala, kaksi laakasäilöä ja katettu varasto seosrehujakeille.

Viikkovapaat arvossaan

Muutto yhteisnavettaan vaikutti arkeen melkoisesti: ”Nyt minulla on muitakin työkavereita kuin

nelijalkaisia. Lisäksi olen saanut vapaita viikonloppuja ja työvuorot. En ole aina sidottuna näihin lehtiin. Ennen oli toki lomittaja käytettävissä, mutta nyt voin olla lomallakin rauhallisemmalla mielellä, kun yhtiökumppanit ovat täällä töissä”, Anna-Saara sanoo.

Yksi heikkous tässä toki on. Lomaoikeutta ei ole kenelläkään. Pariskunnan pitäisi omistaa yhtiöstä yli 50 prosenttia tai yhden osakkaan yli kolmanneksen saadakseen lomaoikeutta, Antti-Lassi sanoo. Nämä ehdot eivät täyty, joten vapaat ja lomat täytyy järjestää itse.

Firmassa ollaan itse luodun työvoimakierron varassa. Jonkin verran ostetaan myös lomituspalveluja.

Normaalisti viikolla ovat päivätöissä Matti, Ulla ja Anna-Saara. Maatalouden ulkopuolella työskentelevillä Antti-Lassilla ja Markulla on kerran viikossa iltavuoro, ettei todellisuus pääsisi hämärtyämään. Sen pituus on 2–3 tuntia.

Jokaisella osakkaalla on joka kolmas viikonloppu töitä. Ne hoidetaan pariskunnittain. Markun vuorolla on apuna lomittaja.

Tämä kuulostaa ylelliseltä, kun tiedetään, kuinka sitovaa tavanomainen maidontuotanto on.

”Alakuun se tuntuu ouselta vuan yllättävän nopeesti siihen tottu”, Antti-Lassi väentää savoksi.

Robottilypsytekniiikan tuomaan joustoon ollaan myös tyytyväisiä. Anna-Saara sanoo voivansa tehdä jonakin päivänä kaksitoista ja toisena kuusi tuntia.

”Sillä tavalla saadaan sitä vapaata. Ennen oltiin sidottuja aamu- ja iltalypsyyn.”

Viikonloppuvuoron aikana on hoidettava kahdestaan myös vanhoihin navetoihin sijoitetut hiehot, mikä tarkoittaa 12-tuntisia päiviä.

Olisiko 5–10 vuoden kuluttua mahdollista, jos maidon hinta kohenee ja lainoja saadaan

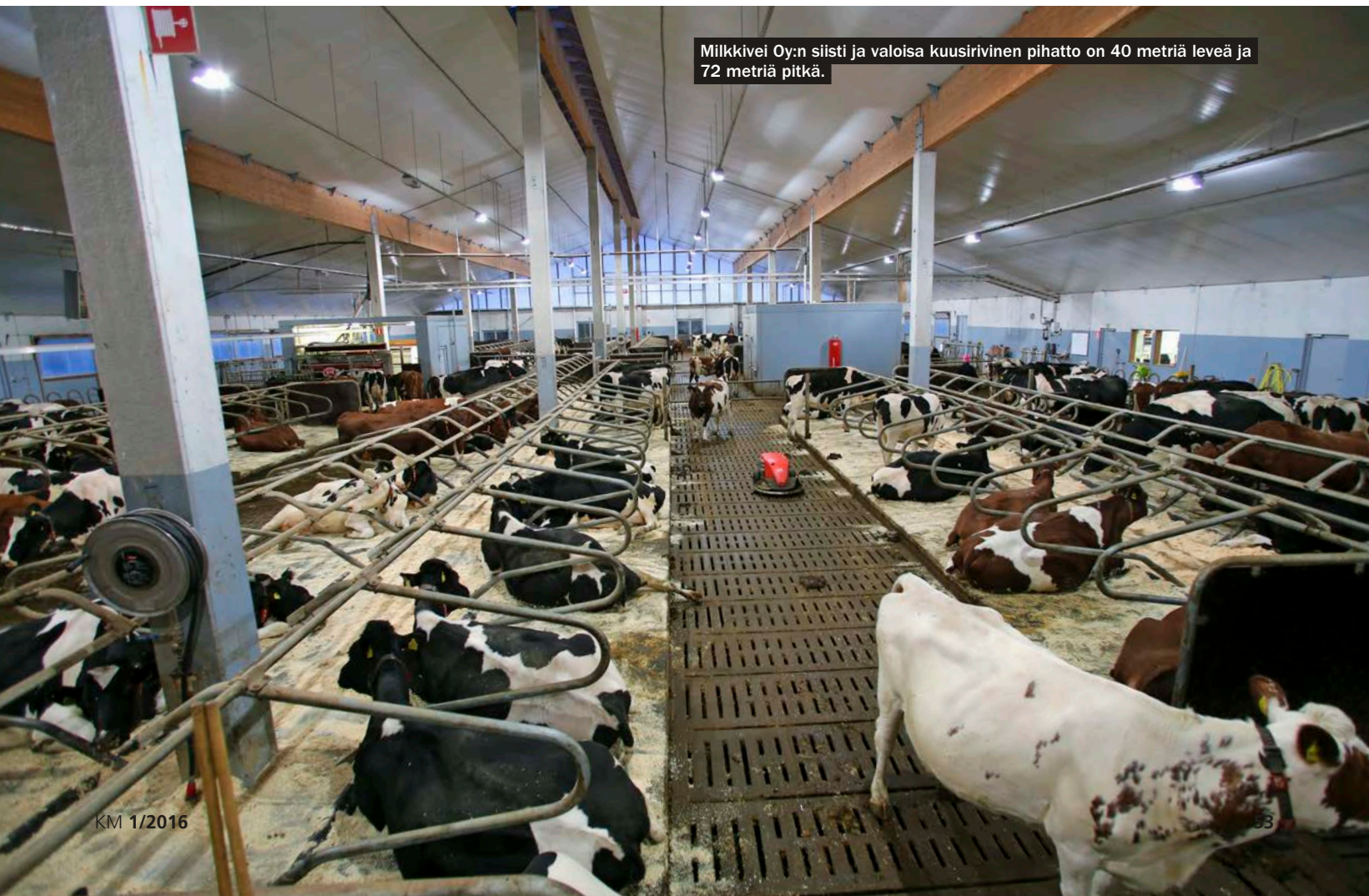
vähemmäksi, palkata ulkopuolinen työntekijä?

Lainapääoman määrä pysyy myös jatkossa omaa työntekoa kannustavana, sillä osakkailla on jo tiedossa ainakin yksi täydentävä investointi. Hiehonavetta halutaan samalle tontille. Kun se on lähellä ja toteutetaan hyvin, vähenevät työaika ja rasittavuus entisestään.

Tehokasta tuotantoa

Työn tuottavuus on noussut uuden navetan ansiosta uudelle tasolle. Vajaan 200 lehmän, juotovasikoiden ja hiehojen hoito vaatii 850 työtuntia kuukaudessa. Kesällä tunteja on hiehojen vähemmän, joten kokonaistyöaika on noin 10 000 tuntia vuodessa.

Luvussa eivät ole mukana pelolla tehtävät työt. Noissa tuntimäärissä ei tietenkään ole mukana myöskään lantaa kolaaavan ja rehua ruokintapöydällä siirtävän robotin, juottoautomaatin, eikä myöskään kolmen lypsrobotin työtunteja.

Milkkivei Oy:n siisti ja valoisa kuusirivinen pihatto on 40 metriä leveä ja 72 metriä pitkä.

Ja kun maitoa lähtee meijeriin reilut kaksi miljoonaa kiloa, saadaan maitoa noin 215 kiloa tehtyä ihmistyötuntia kohti. Siitäkin huolimatta, että hiehojen hoito on toistaiseksi vanhassa navetassa työlästä. Melkoinen osuus työtunteja saadaan kulu- maan myös kolmen erilaisen seosrehun tekemiseen, vajaat kolme tuntia päivässä.

Milkkivei Oy:tä paimentanut yritysasiantuntija **Juhani Paavilainen** tarkistaa vertailun vuoksi ProAgrian Maitotilan Tilakunto-palvelusta, että Suomen maitotiloilla keskimääräinen maitotuotto on noin 110 litraa karjatyötuntia kohti. Isoim-

missa yli sadan lehmän karjoissa vastaava luku on 230 litraa. Eli omassa kokoluokassaan Milkkivei on työn tehokkuudessa keskimääräinen.

Peltotyöt teetetään urakoijilla

Osa peltotöistä, lietteen levitykset, ruiskutukset ja puinti on ulkoistettu kokonaan ulkopuolisille urakoijille.

Yhtiön näkökulmasta kaikki peltotyöt teetetään urakoijilla, mutta osa urakoijista on yhtiön omistajia. Järjestely mahdollistaa tiloille aiemmin hankittujen koneiden hyödyntämisen ja loppuunajamisen. Matti hoitaa esimerkiksi kaikki kylvöt ja Antti-

Lassi äestykset omilla koneillaan.

Säilörehutkin tehdään itse sillä erotuksella, että koko rehunteon koneketju on yhteisen yhtiön omaisuutta. Yhtiö omistaa myös navetan ympäristössä häärivän seosrehuvaunun, sen edessä olevan vanhan traktorin ja vaunua täyttävän kurottajan.

Luopumistuki esti maiden vuokrauksen

Milkkiveille niin kuin muillekin osakeyhtiömuotoisille yhteisnavetoille on tärkeää turvata laadukkaan säilörehun riittävä saanti. Sen varmistamiseksi olisi osakkaiden pellot haluttu vuok-

rata yhtiölle pitkillä, esimerkiksi 20 vuoden sopimuksilla.

Tämä ei ole Melan mukaan mahdollista, koska tilojen edellinen sukupolvi on luopumiseläkejärjestelmän piirissä ja jatkajilla on viljelyvelvoite. Mikäli pellot olisi vuokrattu, olisi luopumiseläkkeiden maksu loppunut ja nuorten viljelijöiden tuet peritty osakkailta.

Tilanne tiedetään Melassa, mutta siellä ei voida poiketa eduskunnan säätämästä laista. ”Kyseessä on yksi esimerkki siitä, kuinka yhtiömuotoinen maatalous törmää perhemaataloutta varten tehtyihin säädöksiin”, Paavilainen toteaa.

Yhteisnavetan yhteyteen rakennettiin myös kaksi kolmentuhannen kuution vetoista laakasäilöä ja katettu laakasäilövarasto seosrehuja-keiden varastointiin.

Vaikka tilanne on hankala, sen kanssa on yritetty elää. Yhtiön rehunsääntö ja riittävän lannanlevitysala on varmistettu muilla sopimuksilla. Tilanne toki muuttuu sitten, kun edellinen sukupolvi pääsee vanhuuseläkkeen piiriin.

Viljelysuunnittelussa sen sijaan käsitellään jo kaikkien kolmen maatilan peltoja yhtenä kokonaisuutena. Toistaiseksi Milkkivei ostaa säilörehun osakkaiden tiloilta. Rehu on korjattu talteen isolla noukinvaunulla.

Yhtiössä tehdään paljon töitä sen eteen, että säilörehua on riittävästi ja että se on hyvä- ja tasalaatuista. (Milkkivei Oy:n

nurmiviljelystä ja sadonmittauksesta kerrottiin KM 9/2015 -lehdessä).

Palkat on pystytty maksamaan

Milkkivei on pärjännyt toistaiseksi taloudellisesti hyvin, vaikka maidon tuottajahinnan lasku rokottaakin tulosta merkittävästi. Yhtiö maksaa osakkailleen palkkaa karjatyötunnista enemmän kuin laskennallista työtuntiansiota on viljelijöille viime vuosina käteen jäänyt.

Mutta pitää ottaa huomioon, että näiden maatalousyrittäjien kokonaistulo muodostuu monesta lähteestä. Osakkaat saavat palkkatuloa omasta yhtiöstä ja osa myös tilan ulkopuolelta, peltotukia, vuokria yhtiön käytössä olevista hiehonavetoista ja varastoista, tuloa koneurakoinnista, säilörehun myyntituloja ja mahdollisesti myös metsätalouden tuloja.

”Tulolajeja on paljon, mutta rahhoon ei niinkään”, Antti-Lassi kommentoi.

Liikaa rahaa ei ole. Ja näillä tuloilla pitää pystyä hoitamaan myös vasta tehtyjen sukupolvenvaihdoksien yhteydessä otettut maatalalainat sekä yhtiön

alkuvaiheen pääomittaminen. Konekalustokin on pidettävä ajan tasalla.

Kokonaisuuden hallinta edellyttää, että yhtiön rahaliikenne suunnitellaan kannattavaksi, ja sen yhteydessä mietitään myös yhtiön ja maatilojen välinen rahaliikenne. Tämän lisäksi olemme laskeneet maatilakohteisesti likvit, joissa arvioidaan miten rahat riittävät, Paavilainen selvittää.

Ensimmäisen vuoden jälkeen oli mahdollista jopa nostaa alussa varovasti määriteltyä tuntipalkkaa, eikä sitä ole ainakaan vielä tarvinnut laskea alaspäin. Myös pankki on saanut oman osuutensa, Antti-Lassi vakuuttaa.

Hän kertoo, että pankin kanssa on jo ennakkoon mietitty askelmerkit, kuinka edetään, jos kannattavuus lähtee luisumaan alaspäin, mistä tingitään ja muutetaanko lainan takaisinmaksuaikataulua.

Milkkivei pitää yllä tarkkaa kassabudjetointia, ja Antti-Lassi informoi taloustilanteesta säännöllisin väliajoin sekä osakkaita että pankkia. Likviditeetti on arvioitu vuoden 2016 loppuun saakka ja sitä seurataan rullavasti aina vähintään vuosi eteen-

päin. Se kertoo, missä vaiheessa pitää mahdollisesti tehdä joitain toimenpiteitä, ettei tulisi ikäviä yllätyksiä.

Kannattavuutta on pystytty jonkin verran parantamaan hyödyntämällä ison yksikön kokoa tuotantopanoksia ja urakoitsijoiden palveluja ostettaessa.

Hankinnat tehdään suunnitelmallisesti. Lantakolan, lapion tai sangon oston pystyy kukin osakas vielä yksin päättämään, mutta isommat hankinnat tehdään suunnitelmallisesti, ei hetken mielijohteesta vaan yhteisen tarveharkinnan kautta. Taloutta pidetään kurissa myös budjetoimalla hankinnat mieluusti niin, että ne voidaan kustantaa tuloarhoituksella.

Strategiseen suunnitteluun kuuluu myös tiukka linja, kun pohditaan, mitä yhtiön kannattaa omistaa ja mikä toiminto kannattaa ostaa osakkailta tai muilta ulkopuolisilta urakoitsijilta. Päätös tehdään yhdessä ja yhtiön edun eikä yksittäisen osakkaan edun mukaisesti.

Oy varmistaa kasvun ja tuotannon jatkumisen

Osuus yhteisnavetassa tuntuu hyvältä myös pitkällä täh-

Seosrehu jaetaan vaunulla rakennuksen molemmilla seinustoilla oleville ruokintapöydille. Tuloilma ohjataan sisään pitkien sivujen reunoilla kiertävien kennolevyikkunoiden ylälaidasta. Tarvittaessa ne saa kokonaan auki.

Muoviin käärityt kutteripaalit tuodaan kurottajalla lähemmäs, ne avataan parsirivien keskelle ja levitetään varrellisella kolalla kuivikkeeksi. Uudessa pihatossa on ilo työskennellä, Anna-Saara Tikka sanoo.

Robotit ovat vapauttaneet Ulla Kauhasen ja hänen yhtiökumppaninsa säännöllisesti toistuvilta ilta- ja aamulypsyiltä. Mutta työtä riittää tämän 350-päisen karjan kanssa silti noin 850 tuntia kuukaudessa.

täimellä. Osakassopimuksessa on lunastuslauseke. Jos joku lähtee yhtiöstä pois, on muilla osakkailla etuosto-oikeus. Sukupolvenvaihdostapauksissa osakkeet siirtyvät seuraavalle suku-

polvelle ja niissä tilanteissa mietitään, onko uusilla omistajilla halua ja osaamista osallistua myös yhtiössä työskentelyyn.

Lähiaikojen tavoitteista merkittävin on poikimisten tasoittaminen eri vuodenajoille. Pihatossa olisi vielä vapaana kymmenkunta parsipaikkaa, mutta kolmen lypsyrobotin kapasiteetti oli nyt vuodenvaihteessa niin tapissa, että joitakin lehmiä jouduttiin laittamaan teuraaksi.

Eläinaineksessa riittää kehitettävää paremmin lypsyrobotille sopivaksi. Jalostuksessa ei edetä keskituotoksen kasvu edellä, se nousee sen minkä nousee. Eläinterveyttä yritetään pitää yllä. Eläinten genomitestausta on jo tehty ja alkionsiirtoa aiotaan käyttää jatkossa.

Peltopuolella pyritään edelleen parantamaan satoja, Matti kertoo. Ja sitä mukaa kun vanha konekalusto kuluu, sitä vaihdetaan järeämmäksi. □

KOTIELÄINTEN TERVEYDENHOITOLEHTI

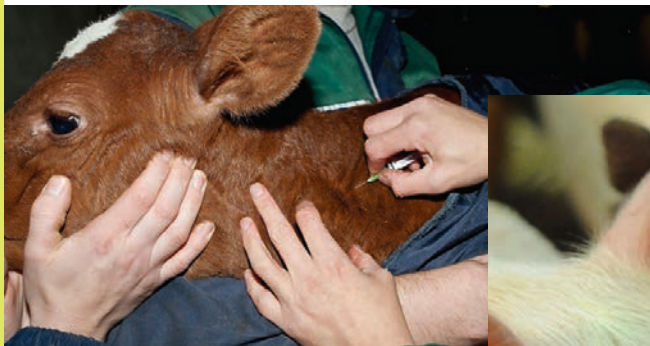
KMVET

KMVET on kotieläinyrittäjän luotettava kumppani jokapäiväisessä työssä

Lehden tilaajana saat myös luku-oikeuden KMVETin digilehteen ilman lisähintaa.

KMVET maksaa hintansa moninkertaisesti, jos vältät asiantuntevien juttujen avulla lehmän, lihanaudan, emakon tai sikapartian sairastumisen tai yhdenkin eläinlääkärikäynnin.

Tilaa lehti!

www.kmvet.fi → Tilaa lehti
tilaajapalvelu@yap.fi
puh. 03039778

TILAA NYT
KOKO VUODEKSI
6 NROA SIS. DIGILEHTI:

78,18 €

(alv 0 %)

86 €

(sis. alv 10 %)

TAI VAIN
DIGILEHTI 6 NROA

69,35 € (alv 0 %)

86 € (sis. alv 24 %)

Verovähennyskelpoinen

Hintaan sisältyvät kestotilaaedut

(verollinen hinta yksittäin ostettuna)

- Tuototehtori -verkkopalvelu, arvo 45 €
- Farmin Pörssi -verkkopalvelu, arvo 30 €

Kestotilaaetujen arvo yhteensä 75 euroa!

Kestotilaaajana saat luku-oikeuden lehden sähköiseen arkistoon vuosilta 2001-2015 ilman lisähintaa.

Yhteisnavetoissa maidontuotannon tulevaisuus

ProAgria Pohjois-Savon yritysasiantuntija Juhani Paavilaisen mukaan osakeyhtiömuotoinen yhteisnavetta on harkitsemisen arvoinen vaihtoehto: Yhteisnavetoissa työ ja vastuu jakautuvat useammille hartioille. Niissä on mahdollista päästä astetta suurempaan yksikköön ja tämän avulla parempaan kustannustehokkuuteen. Lisäksi osakkaiden osaaminen kumuloituu. Näillä eväillä on mahdollista rakentaa haastavissakin oloissa pärjäävä unelmajoukkue, joka ehtii myös lataamaan akkunsaa viikkovapaiden aikana.

Yritysasiantuntija Juhani Paavilainen kannustaa tuotannon jatkamista pohtivia viljelijöitä selvittämään myös pidemmälle menevät yhteistyön mahdollisuudet, sillä sitä kautta on hyvin paljon voitettavaa.

■ **Juhani Paavilaisella** on useamman vuoden kokemus kahdeksasta yhteisnavettaprojektista.

Näiden hankkeiden aikana hänelle on muotoutunut vahva käsitys siitä, mitä tällaiseen pitkälle menevään strategiseen yhteistyöhön sisältyy, millaisilla eväillä siinä on mahdollista pärjätä ja kuinka toisiaan kannustava ja tulosta tekevä tiimi syntyy.

Yhteisyrittäisiin lähtemisestä kiertää kaikenlaisia pelottelevia juttuja, mutta Paavilaisen

kokemuksen mukaan suurimmalla osalla käyntiin polkaistuista hankekartoituksista on hyvät onnistumisen mahdollisuudet. Kaksi hanketta kahdeksasta, joissa hän on ollut mukana, kaa tuivat jo suunnitteluvaiheessa luottamuksen tai tarvittavan pääoman puutteeseen, mutta kuusi toteutui.

Näistä pääosa on toteutettu osakeyhtiömuotoisena, sillä se on Paavilaisen mukaan käytännössä toimivin yhtiömuotona, kun omistajat eivät ole keskenään lähisukulaisia.

Yrittäjien keskinäinen luottamus

”Yrittäjien keskinäinen luottamus on ehdoton edellytys toimivan yhtiömuotoisen maatalousyrityksen aikaansaamiseksi. Tämä on kaikkein tärkein asia, kun lähdetään suunnittelemaan tavanomaista naapuriyhteistyötä huomattavasti paljon pidemmälle menevää toimintaa”, Paavilainen korostaa.

Toki aina voi tulla tilanteita, että ollaan asioista eri mieltä. Tähän varaudutaan laatimalla ja allekirjoittamalla osakkaita sitova osakas-sopimus, jossa kaikki mahdolliset riidantehet on otettu huomioon ennalta. Osakassopimuksen ja yhtiöjärjestyksen avulla varmistetaan se, että yhtiö voi jatkaa toimintaa erimielisyyksistä huolimatta. Siinä määritellään myös, miten osakkaiden maatilat ja yhtiö toimivat yhdessä.

Osakassopimus on niin tärkeä paperi, että sen hieromiseen kannattaa Paavilaisen mielestä varata reilusti aikaa.

Nuoret valmiimpia yhteistyöhön

Paavilaisen mukaan nuoret yrittäjät ovat selvästi joustavampia yhteistyöhön kuin vanhemmat isännät ja emännät, joilla saattaa olla lukkiutuneita asenteita, kun ovat tottuneet päättämään tilansa asioista jo vuosikymmeniä. Otollisin ikähaarukka löytynee 30–50 vuoden väliltä.

Yhteisyrittäyksessä tarvitaan asenteen lisäksi myös osaamista. Maatalouskoulutusta on hyvä olla, mutta sitä ei tarvitse olla kaikilla. Käytännön osaaminen ja uuden oppimiskyky ovat arvokkaita ominaisuuksia.

Yhteen hiileen puhaltavalla porukalla näyttäisi Paavilaisen mukaan olevan myös sosiaalinen tarve tehdä töitä yhdessä, ja jakaa vastuuta toisten kanssa.

Ristiriidat syntyvät useimmiten rahasta ja sen puutteesta. Rahasta saattaa tulla pula, kun rakentaminen viivästyy ja ylittää budjetin reilusti, eläimet sairastuvat eikä tuotantoa saada nostettua riittävän nopeasti tavoitteiden mukaiseksi.

Jos yhtiötä ei ole pääomitettu kunnolla heti alussa, joudutaan hakemaan lisärahoitusta.

Kun yhtäkkiä tarvitaan esimerkiksi 0,2 miljoonaa euroa lisää rahaa, eikä kaikilla ole mahdollisuutta laittaa enää likoon omaa osuutta vastaavaa summaa, joudutaan osakkeiden omistusosuuksia rukkaamaan uusiksi.

Toinen ristiriitojen syy on henkilökokemiat, jotka joutuvat koetukselle stressaavassa tilanteessa, kun ihmiset alkavatkin toimia eri

tavoin kuin normaalisti. Tällaisten tilanteiden varalta olisi hyvä, että ihmiset tuntisivat toisensa pidemmältä ajalta.

Paavilainen on joskus suositellut yhteisyritystä pohtiville, että hankkikaa yhteinen säilörehukalusto ja harjoitelkaa sillä yhteistyötä.

Ulkoistusta ja keskittymistä oleelliseen

Kun maitotilat yhdistävät liiketoimintansa, voidaan tilayhteistyössä edetä todella pitkälle. Pellot siirtyvät esimerkiksi vuokrasuhteen kautta yhtiön hoidettaviksi, minkä jälkeen voidaan niiden viljelyn vaatimat konetyöt ulkoistaa.

Näin on myös käynyt useimmissa maitoa tuottavissa osakeyhtiöissä. Ne ostavat usein alihankintana tietyt työt kuten säilörehunkorjuun ja lietteenlevityksen.

On selvää, että näissä muutostilanteissa tarvitaan paljon myös neuvontapalveluja muun muassa sopimusjuridiikassa ja rahoitussuunnittelussa.

Maataloustuotannon yhtiöityminen on ollut haasteellista ja oppimisen paikka myös neuvontajärjestölle. Mutta kun palvelut on pystytty hiomaan kuntoon, syntyy asiakkaiden kanssa vahvoja kumppanuussuhteita, joka kattaa strategisen ja talouden suunnittelun, kasvinviljelyn ja ruokinnan suunnittelun sekä kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadinnan, Paavilainen luettelee.

Osaaminen lisääntyy

Kun yhteistyö toimii hyvin, pystytään osakkaiden erilaista osaamista hyödyttämään kaikkia hyödyttävällä tavalla. ”Osaaminen kumuloituu niin että 1+1+1 on enemmän kuin kolme.”

Paavilainen tarkoittaa tällä sitä, että eri ihmisten osaamista käytetään hyväksi niin, että tuotannossa käytettävissä olevilla resursseilla saadaan mahdollisimman hyvä tulos. Ne, joilla on paras karjasilmä, vastaavat karjanhoidosta. Vastuut muista töistä jaetaan osaamisen mukaan.

Työilmapiiri kohenee, kun nähdään, että tuo toinen hoitaa työnsä hyvin. Yrittäjät alkavat tsemppaamaan toisiaan. Etsitään yhdessä uusia ratkaisuja hoitaa asioita vielä paremmin, keskitytään olennaiseen, ja tehdään tulosta.

”Syntyy vahva tunne yhteen hiileen puhaltamisesta.”

Suomessakin puhuttiin Nokian yhteydessä Dream Teamista, joka tekee historiaa. Tällaisten unelmajoukkueiden syntyminen on mahdollista Paavilaisen mukaan myös maataloudessa, ja piirteitä tällaisesta on hänen mukaansa nähtävillä jo useammassa yhteisnavetassa.

Suuruuden ekonomiaa

Suuruuden ekonomia alkaa Paavilaisen mielestä jylläämään vasta yli sadan lehmän kar-

joissa. Hän muistuttaa, ettei nyt puhuta pelkästään töiden tekemisen tehokkuudesta, vaan myös euroilla mitattavasta kustannus- tehokkuudesta.

Paavilaisen asiakkaina syntyneiden kuuden yhteisnavetan keskikoko on 230 lehmää ja keskituotos 10 400 kiloa. Se tarkoittaa, että kotieläinten hoito on kunnossa.

Näin isoissa yksiköissä keskitytään oleelliseen eli maidontuotantoon. Sellaiset työt kuten säilörehun teko ja lannanlevitys on usein ulkoistettu, jolloin nämäkin työt tehdään isosti. Näissä yrityksissä on viime vuosina keskitytty myös nostamaan säilörehun kuiva-ainesatoja, koska se on niin keskeinen tekijä parempaan kannattavuuteen pääsemiseksi.

Paavilaisen tuntemat yhteisnavetat onnistuivat ainakin vielä vuonna 2014 tekemään positiivisen tuloksen. Neljän yhtiön liikevaihto oli keskimäärin 1,5 miljoonaa euroa ja liikevoitto kuusi prosenttia. Osakkaille pystyttiin maksamaan palkat ja tuotantopanoksiin meni 26 prosenttia liikevaihdosta.

Maidon hinnan lasku johtaa kuitenkin siihen, että vuonna 2015 tehtiin miinusmerkisiä tuloksia. Se tarkoittaa sitä, että yhtiöissä pienennetään osakkaille maksettuja palkkoja, pellonvuokria ja heidän maataloilta ostettujen konepalvelujen korvauksia.

Yhteistyö kiehtoo

Kiinnostus maitoa tuottaviin osakeyhtiöihin on kasvussa. Se että maaseudulla löytyy halukkuutta investoida isoihin yhteisnavetoihin, on Paavilaisen mukaan positiivinen signaali tässä taloudellisesti haastavassa tilanteessa.

Merkittävin syy, miksi nuoret yrittäjät ovat kiinnostuneita kimppanavetoista, ei ole suinkaan verotushyödyt vaan mahdollisuus viikkovapaisiin ja toisaalta vastuiden jakamiseen. Nämä ovat Paavilaisen tuntemien osakkaiden tärkein peruste yhteistyöhön hakeutumiselle.

Suomessa oli Mavin mukaan yhteensä 752 osakeyhtiömuotoista, tukihakuun osallistunutta maatilaa vuonna 2015. Merkittävä osa näistä on yksittäisiä maatiloja, jotka on muutettu osakeyhtiöksi muun muassa verotussyistä.

Lukumääräisesti eniten osakeyhtiöitä on Varsinais-Suomessa sekä Pohjanmaalla. Viljanviljelyyn keskittyviä osakeyhtiöitä oli viime vuonna yhteensä 105 kappaletta, ja toiseksi eniten lypsykarjalouuteen keskittyviä, yhteensä 73 kappaletta. Sen jälkeen yleisimpiä ovat hevostalouteen, siipikarjanlihan ja puutarhakasvien tuotannossa mukana olevat yhtiöt, sitten lihasikoja ja lihanautoja kasvatavat yhtiöt.

Maatalouden yhtiöittäminen on Paavilaisen mukaan ollut viime vuosina merkittävintä juuri maitoa ja naudanlihaa tuottavilla tiloilla. □

*Lue lisää ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut -sivustolta **Theseus.fi**:*

Yhteistyö ja resurssit maitotiloilla: Verkostomaisen yrittämisen lähtökohtia ja edellytyksiä. Julkaisu on tallennettavissa pdf-tiedostona.

Yhtiöwiki kokoaa tietoa maatilan yhtiöittämisestä

■ Yhtiöwikin tarve tuli asiakkailta ProAgrialle. Missään ei ollut paikkaa, josta saa kokonaiskuvan maatilan yhtiöittämisestä ja mitä asioita yhtiöittämisessä on otettava huomioon. Tarpeen loi maatilojen koon ja taloudellisten riskien kasvu. Kiinnostusta yhtiöittämiseen lisää hallitusohjelman teksti maatiloja mahdollisesti koskevasta varainsiirtoverovapaudesta.

Aiheina wikissä ovat: yhtiömuodot, perusteita yhtiöittämiseen, maatilan muuttaminen osakeyhtiömuotoon, yhteisyritysten perustaminen, yrittäjien eläketurva, osakeyhtiöiden hallinto, yhtiön kirjanpito ja osakeyhtiön ja osakkaan verotus. Artikkeleissa on myös linkityksiä muun muassa verottajan ja Melan verkkosivuille. Wikissä on tietoa maataloutta harjoittavien yhtiöiden määrästä sekä aiheeseen liittyviä videoita ja lehtiartikkeleita. Lisäksi wikistä löytyy yhtiöittämisasiantuntijoiden tiedot, mikä helpottaa asiassa etenemistä.

Yhtiöwiki täydentyy ja päivittyy tarpeiden mukaan. Kannattaa olla aktiivinen ja antaa palautetta ProAgrialle, mitä tietoa wikiin tarvitaan. Yhtiöwiki on osoitteessa:

www.yhtiowiki.fi

